

Stavba jímacího objektu podzemní vody z hlediska práva a správní postupy při jeho povolování, údržbě, obnově či zrušení

JUDr. Zdeněk Horáček, Ph.D.,
Ambruz & Dark Deloitte Legal s.r.o., advokátní kancelář,
e-mail: zhoracek@deloitteCE.com

Za stavbu jímacího objektu podzemní vody považujeme vodní dílo sloužící k odběru podzemní vody (viz ČSN 75 5115 Jímání podzemní vody). Jímacím objektem potom pro účely tohoto příspěvku bude studna nebo jakékoliv vodní dílo, včetně vrtu nebo jímacího zářezu, které slouží k odběru (jímání) podzemní vody. Naopak, pokud k odběru podzemní vody nedochází, případně se jedná o hydrogeologický průzkumný vrt, o jímací objekt nepůjde.

Právní povaha jímacího objektu

Pro dispozice s jímacím objektem (koupě, prodej, zatížení, apod.) a majetkoprávní vypořádání jímacího objektu v případě umístění na cizím pozemku je rozhodující určení, zda je jímací objekt samostatnou věcí či součástí pozemku.

Vodní zákon¹, ani občanský zákoník², ani jiný právní předpis, bohužel definici právní povahy jímacího objektu podzemní vody neobsahují. Stanoví pouze, že studna je vodním dílem [viz § 55 odst. 1 písm. j) vodního zákona], přičemž vodní díla jsou stavby sloužící účelům vodního zákona (viz návětí § 55 odst. 1 vodního zákona). Stavbou se podle ustanovení § 2 odst. 3 stavebního zákona³ rozumí *veškerá stavební díla, která vznikají stavební nebo montážní technologií, bez zřetele na jejich stavebně technické provedení, použité stavební výrobky, materiály a konstrukce, na účel využití a dobu trvání.*

Pojmy „stavba“ a „vodní dílo“ mohou mít (a velmi často mají) různé významy ve veřejném právu (ve vztazích regulovaných vodním zákonem a stavebním zákonem, tj. pro účely zejména vodoprávního a stavebního řízení, případně plnění veřejnoprávních povinností při správě a údržbě vodních děl) a v právu soukromém (ve vztazích regulovaných občanským zákoníkem, tj. dispozice s jímacím objektem, zejména převody, zatížení, apod.).

K různému výkladu pojmů „stavba“ a „vodní dílo“ např. uvedl Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 30. září 2002, sp. zn. 22 Cdo 539/2001, že *v oblasti občanskoprávních vztahů proto nelze pojem stavby vykládat podle správních – zpravidla stavebních – předpisů z hlediska občanského práva. Nejvyšší soud dále vyložil, že je nutno stavbou rozumět výsledek stavební činnosti, tak jak ji chápe stavební zákon a jeho prováděcí předpisy, pokud výsledkem této činnosti je věc v právním smyslu, tedy způsobilý předmět občanskoprávních vztahů včetně práva vlastnického (nikoliv tedy součást jiné věci). O stavbu ve smyslu občanskoprávním by nešlo tehdy, pokud by výsledkem stavební činnosti nebyla věc ve smyslu právním, nýbrž tento výsledek by se stal součástí jiné věci (pozemku, stavby) tak, že by k této věci podle její povahy náležel a nemohl by být oddělen, aniž by se tím věc znehodnotila. Musí tedy jít o takovou stavbu, s níž by mohlo být samostatně nakládáno, aniž by muselo být současně nakládáno s pozemkem, na něm je stavba umístěna.*

S ohledem na v poslední době stále více proklamovanou nezávislost výkladu a užívání veřejného a soukromého práva (viz § 1 odst. 2 občanského zákoníku, podle něhož

¹ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů.

² Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů, účinný od 1. ledna 2014.

³ Zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

uplatňování soukromého práva je nezávislé na uplatňování práva veřejného, rovněž viz zavádění pouhých souhlasů vlastníků pozemků se stavbami pro účely územních a stavebních řízení podle § 184a stavebního zákona), je třeba při vymezení jímacího objektu pro soukromoprávní účely vycházet toliko z občanského práva. Občanský zákoník však vymezuje v ustanovení § 498 odst. 1 pouze, že stanoví-li zákon, že určitá věc není součástí pozemku, a nelze-li takovou věc přenést z místa na místo bez porušení její podstaty, je i tato věc nemovitá. Bude tedy třeba při určení, zda je jímací objekt samostatnou věcí či nikoliv, nutno opět vycházet předně z judikatury civilních soudů.

Právní povahou jímacího objektu, resp. studny či vrtu, se soudy v minulosti zabývaly. S ohledem na konstantní přístup soudů v této problematice a neměnnost výkladu a chápání samostatnosti věcí v právním slova smyslu při přechodu na nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb. v roce 2014 lze vycházet z judikatury k předchozímu občanskému zákoníku č. 40/1964 Sb. účinnému do 31. prosince 2013.

Na právní povahu jímacího objektu, jakožto vodního díla, se obecně vztahují právní závěry soudů při určování právní povahy vodních děl. Jak uvedl Nejvyšší soud v rozsudku ze dne 17. srpna 2010, sp. zn. 22 Cdo 2597/2010, *při řešení toho, zda konkrétní studna je věcí a samostatným předmětem právních vztahů, lze přiměřeně vyjít ze zásad uvedených v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 26. srpna 2003, sp. zn. 22 Cdo 1221/2002, Soubor č. C 2248, ve kterém se uvádí. „Při řešení otázky, zda určitá hráz rybníka je samostatnou věcí anebo zda jde o součást pozemku, je třeba vycházet ze stavebního provedení hráze a z toho, zda lze určit, kde končí pozemek a začíná samotná hráz; tedy zda lze vymezit a oddělit vlastnictví vlastníka pozemku a vlastníka hráze“. Srov. též tam uvedenou konstantní judikaturu k vymezení stavby podle občanského a stavebního práva. Bylo třeba věcí se zabývat z tohoto hlediska. Jestliže soudy vyšly jen z toho, že studna byla vybudována na základě stavebního povolení, res. z toho, že jejím oddělením by nedošlo ke znehodnocení pozemku, a proto jde o samostatnou věc, spočívá jejich rozhodnutí na nesprávném právním posouzení věci ve smyslu § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. Lze též podotknout, že studna na pozemku nepochybně zvyšuje jeho hodnotu.*

V citovaném rozsudku Nejvyšší soud dále uvedl, že *studna je stavbou a tudíž samostatnou věcí ve smyslu občanskoprávním (bez ohledu na pojetí vodohospodářské), jestliže je výsledkem lidské stavební činnosti, kterou byla vytvořena určitá, převážně podzemní konstrukce, jež ve směru dovnitř ohraničuje prostor, jenž má být zčásti zaplněn vodou a zčásti sloužit jejímu čerpání. Nemá-li studna žádnou konstrukci, nejde o samostatnou věc, ale o součást pozemku (šlo by např. o pouhý nezpracovaný vrt, nijak nevymezený proti okolí).*

Dále Nejvyšší soud v jiném usnesení ze dne 28. února 2012, sp. zn. 22 Cdo 1341/2010, vyložil, že *podle okolností věci může být studna samostatnou věcí (stavbou ve smyslu občanského práva) anebo součástí pozemku. Má-li být studna samostatnou věcí a předmětem právních vztahů, pak nestačí její užitečnost, tj. že slouží potřebám lidí, ale musí jít i o hmotný předmět (res corporalis). Pro studnu, pokud má být samostatnou věcí [...], musí platit to, co pro ostatní hmotné předměty, tj., že je materiální povahy (proto není věcí určitý prostor) a že je oddělena od ostatních věcí (žádná její část neprolíná, nemísí se s věcí jinou – proto není součástí věci jiné). Studna je tedy stavbou, a tudíž samostatnou věcí ve smyslu občanskoprávním (bez ohledu na pojetí vodohospodářské), jestliže je výsledkem lidské stavební činnosti, kterou byla vytvořena určitá, převážně podzemní konstrukce, jež ve směru dovnitř ohraničuje prostor, jenž má být zčásti zaplněn vodou a zčásti sloužit jejímu čerpání. Nemá-li studna žádnou konstrukci, nejde o samostatnou věc, ale o součást pozemku (šlo by např. o pouhý nezpracovaný vrt, nijak nevymezený proti okolí).*

Pro úplnost lze doplnit, že v citované věci šlo o vrt, kdy podle znaleckého posudku vstrojení vrtu odpovídalo technickým požadavkům kladeným na vrtané studny. Znalec zjistil, že vrt byl

vyhlouben na konci sedmdesátých let minulého století jako průzkumný pro potřeby sledování hladiny podzemních vod. Je hluboký 240 m, vstrojen ocelovými zárubnicemi různých profilů a těsnění svrchní části je provedeno cementací do hloubky 24,8 m. Aktivní úsek vrtu byl v etáži 161,6 m - 240 m vstrojen perforovanými zárubnicemi s lepeným filtrem.

Z výše uvedeného je tedy pro určení jímacího objektu jako samostatné věci zásadní zejména:

1. Právní pojetí jímacího objektu ve smyslu občanskoprávním, bez ohledu na pojetí vodohospodářské;
2. Zda je jímací objekt výsledkem lidské stavební činnosti, kterou byla vytvořena určitá, převážně podzemní konstrukce, jež ve směru dovnitř ohraničuje prostor, jenž má být zčásti zaplněn vodou a zčásti sloužit jejímu čerpání;
3. Zda je jímací objekt materiální povahy (proto není věcí určitý prostor) a je oddělen od ostatních věcí (žádná její část neprolíná, nemísí se s věcí jinou – proto není součástí věci jiné);
4. Pro určení právní povahy není rozhodné, kdo jímací objekt vybudoval.

Pro určení, zda je jímací objekt movitou či nemovitou věcí, je pak třeba určit, zda jej lze přenést z místa na místo bez porušení jeho podstaty (dle terminologie občanského zákoníku č. 40/1964 Sb., § 119 odst. 2, určení, zda je jímací objekt spojen se zemí pevným základem).

Správní postupy při povolování, údržbě, obnově či zrušení jímacího objektu

Podmínky povolování, údržby, obnovy či zrušení jímacího objektu jsou naopak určeny vodním, resp. stavebním zákonem a jsou nezávislé na povaze jímacího objektu jako samostatné věci. Při určování podmínek povolování, údržby, obnovy či zrušení jímacího objektu tak bude rozhodující určení, zda je jímací objekt vodním dílem podle vodního zákona, či nikoliv.

Jímacími objekty, tj. vodními díly pro odběr podzemní vody, jsou podle vodního zákona typicky studny [viz § 55 odst. 1 písm. j) vodního zákona]. Naopak za vodní díla se podle vodního zákona nepovažují průzkumné hydrogeologické vrty, pokud neslouží k odběru podzemní vody, další zařízení vybudovaná v rámci geologických prací a vrty k využívání energetického potenciálu podzemních vod, pokud nedochází k čerpání nebo odběru podzemních vod (viz § 55 odst. 3 vodního zákona). Zároveň platí, že v pochybnostech o tom, zda se jedná o vodní dílo, či nikoliv, rozhoduje vodoprávní úřad (viz § 55 odst. 4 vodního zákona).

K provedení vodních děl, k jejich změnám a změnám jejich užívání, jakož i k jejich zrušení a odstranění je třeba povolení vodoprávního úřadu (viz § 15 odst. 1 vodního zákona). Stavebnímu povolení vodoprávního úřadu, tj. povolení stavebně technického provedení stavby vodního díla, předchází umístění stavby vodního díla v území územním rozhodnutím vydávaným obecným stavebním úřadem. Téměř všechna vodní díla⁴ vyžadují územní rozhodnutí. Pokud slouží vodní dílo k nakládání s vodami, což je v případě jímacího objektu zřejmé – slouží k odběru podzemních vod – je třeba společně se stavebním povolením v jednom řízení vydat i povolení k nakládání s vodami (tzv. „princip dvojí prevence“, viz § 9 odst. 5 a § 15 odst. 1 vodního zákona).

⁴ S výjimkou čistíren odpadních vod do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel, jejichž podstatnou součástí jsou výrobky označované CE podle zvláštního právního předpisu, ohlašovaných postupem podle § 15a vodního zákona, k jejichž umístění postačí územní souhlas [§ 96 odst. 2 písm. b) stavebního zákona].

Podklady a formuláře k vydání vodoprávních povolení stanoví prováděcí vyhlášky k vodnímu zákonu.⁵ Zásadním zákonným podkladem k vydání povolení k nakládání s podzemními vodami je vyjádření osoby s odbornou způsobilostí, pokud vodoprávní úřad ve výjimečných případech nerozhodne jinak (viz § 9 odst. 1 vodního zákona).

Samotné řízení o povolení k odběru podzemní vody má výrazné specifikum, a to že účastníkem řízení jsou pouze žadatel, obec a občanské sdružení, pokud se za podmínek stanovených § 115 odst. 6 a 7 vodního zákona přihlásí (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. června 2014, čj. 10 As 77/2014-62). Okruh účastníků stavebního řízení je standardní a je vymezen stavebním zákonem (viz § 109 stavebního zákona). Podle již citovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 12. dubna 2012, čj. 9 As 78/2011-69 *pokud může navrhovaná stavba studny ovlivnit kvalitu a množství vody v již zbudované studni náležící sousedovi, může jít o důvod účastenství tohoto souseda v řízení o stavebním povolení takto navrhované studny, a to dle § 109 odst. 1 písm. e) stavebního zákona z roku 2006 ve spojení s § 115 odst. 1 zákona č. 254/2001 Sb., o vodách.*

Nejvyšší soud k tomu v citovaném rozsudku uvádí ke vztahu jímacího objektu a odběru podzemní vody jímacím objektem, resp. ovlivnění množství podzemní vody v okolních studních, že *nejběžnější výkon práva užívat studnu, jakožto jedné ze složek vlastnického práva, je právě odběr vody z takové studny. Brát ze studny vodu je možné jen tehdy, když v ní je dostatek vody. Pokud by ze studny vymizela voda nebo došlo k jejímu zásadnímu úbytku, nebylo by možno studnu užívat pro její základní účel buď vůbec, nebo ve stávajícím rozsahu. V tomto ohledu platí, že je-li myslitelné, že navrhovanou stavbou studny na sousedním pozemku může dojít k úbytku vody v již zbudované studni souseda, příp. k jejímu úplnému vymizení, ovlivní tato skutečnost možnost užívat již zbudovanou studnu k odběru vody. V ovlivnění možnosti užívání studny jakožto jedné ze složek vlastnického práva pak lze spatřovat přímé dotčení vlastnického práva k ní.*

Užitek, který je studna schopna přinášet, je možno spatřovat ve vodě, která byla ze studny odebrána. Poté, co dojde k oddělení určitého množství vody ze spodní vody (vody ve studni), nepovažuje se takto oddělená voda nadále za vodu podzemní, která nemůže být předmětem vlastnického práva. K takto oddělené vodě je potom možno nabýt vlastnické právo. Míra užítku, který studna skrze odebranou vodu přináší, je ovšem odvislá od kvality odebrané vody (je zcela nepochybně rozdílná, zda lze ze studny odebírat pitnou vodu nebo zda studna poskytuje jen vodu nepitnou či závadnou). Kvalita odebrané vody je přitom vázána na kvalitu vody, která se ve studni nachází. Pokud může navrhovaná stavba studny na sousedním pozemku ovlivnit kvalitu vody v již zbudované studni souseda, a tak i kvalitu odebírané vody, může tímto způsobem ovlivnit míru užítku, který studna může přinášet. I v tomto ohledu lze spatřovat přímé dotčení vlastnického práva, jehož jednou složkou je i brát z předmětu vlastnictví plody a užítky.

Nejvyšší správní soud přitom zastává názor, že v mnoha případech je myslitelné, že konkrétní způsob, jakým má být prováděna navrhovaná stavba studny, může mít vliv na množství či kvalitu vody ve studni souseda. To samé platí i ve vztahu ke konkrétnímu navrhovanému provedení stavby studny dle její projektové dokumentace. Stavební řízení je přitom určeno k vypořádání námitek proti projektové dokumentaci či způsobu provádění stavby. Tím, že bude založeno účastenství vlastníka studny na sousedním pozemku v řízení o povolení studny na sousedním pozemku, bude zajištěna ochrana jeho vlastnických práv k jeho studni.

⁵ Ke dni přípravy tohoto příspěvku se jednalo o vyhlášku č. 432/2001 Sb., o dokladech žádosti o rozhodnutí nebo vyjádření a o náležitostech povolení, souhlasů a vyjádření vodoprávního úřadu, ve znění pozdějších předpisů, v přípravě je však vyhláška reagující na změny novelou stavebního zákona č. 225/2017 Sb.

V podrobnostech povolovacího procesu jímacího objektu lze odkázat na velmi zdařilé metodické doporučení příslušných ústředních orgánů státní správy (ministerstvo zemědělství, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo pro místní rozvoj) pro stavební a vodoprávní úřady z prosince 2013 pojmenované „Tepelná čerpadla pro využití energetického potenciálu podzemních vod a horninového prostředí z vrtů“⁶, a to v částech týkajících se tepelného čerpadla typu B – tepelné čerpadlo využívající energetický potenciál podzemní vody z vrtu, ze kterého se odebírá nebo čerpá podzemní voda.

Osobou povinnou k údržbě jímacího objektu a plnění dalších povinností vyplývajících zejména z § 59 vodního zákona bude jeho vlastník či uživatel (za podmínek stanovených v § 126 odst. 1 vodního zákona⁷) a v případě, že bude jímací objekt součástí pozemku, bude povinnou osobou vlastník pozemku, případně uživatel pozemku. Opět bez ohledu na skutečnost, že osobou, která jímací objekt vybudovala, může být osoba rozdílná od vlastníka pozemku.

Pokud jímací objekt přestane plnit své funkce, lze jej odstranit či zrušit, opět však pouze s povolením vodoprávního úřadu (viz § 15 odst. 1 vodního zákona). Odstraněním jímacího objektu lze rozumět jeho úplné (fyzické) odstranění, zrušením potom rozumíme ztrátu charakteru jímacího objektu jako vodního díla; z vodního díla se jímací objekt stane jinou stavbou (např. i jako součást jiné stavby). Vodoprávní úřad rozhodnutí o zrušení vodního díla proto oznámí příslušnému stavebnímu úřadu (viz § 15 odst. 12 vodního zákona).

Změna hydrogeologického průzkumného vrtu na jímací objekt

Výstavbě jímacího objektu předchází zpravidla hydrogeologický průzkum podle zákona č. 62/1988 Sb., o geologických pracích a o Českém geologickém úřadu, ve znění pozdějších předpisů.

Postup při přípravě a provádění hydrogeologického průzkumného vrtu velmi výstižně shrnul Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. srpna 2017, čj. 2 As 326/2016-33 (viz odstavce 27 a 28) a lze na něj odkázat:

Dle § 55 odst. 3 vodního zákona není průzkumný vrt vodním dílem. Podle § 8 odst. 3 písm. a) vodního zákona není třeba povolení k nakládání s vodami „k čerpacím pokusům při provádění hydrogeologického průzkumu nebo při průzkumu vydatnosti zdrojů podzemních vod, pokud mají trvat méně než 14 dnů a odběr vody v této době nepřekročí 1 l/s“. Geologické práce (mezi něž lze zařadit i průzkumné vrtu) může provádět dle § 3 odst. 1 zákona o geologických pracích pouze organizace splňující podmínky stanovené právními předpisy. Organizace je povinna do 30 dnů před zahájením geologických prací předat potřebné podklady České geologické službě (§ 7 odst. 1 zákona o geologických pracích). Nejméně patnáct dní před zahájením geologických prací spojených se zásahem do pozemku je organizace povinna informovat obec, na jejímž území se pozemek nachází, o provedení těchto prací (§ 9a odst. 3 zákona o geologických pracích). Obec nemá zákonnou povinnost o této skutečnosti informovat své občany. Má-li být průzkumný vrt hlubší než 30 m, je organizace povinna alespoň 30 dnů předem informovat místně příslušný krajský úřad a vyžádat si jeho vyjádření (§ 6 odst. 3 zákona o geologických pracích). Zhotovení vrtů hlubších než 30 m je zároveň činností prováděnou hornickým způsobem dle § 3 písm. f) zákona o hornické činnosti, kterou může v souladu s § 5 odst. 2 téhož zákona vykonávat organizace, již bylo orgánem státní báňské správy vydáno oprávnění. Tato činnost může být prováděna na základě povolení či ohlášení (§ 5 odst. 2 zákona o hornické činnosti). Průzkumný vrt (stavba studny) hlubší než 30 m dle § 10 odst. 1 ve spojení s § 13 odst. 1

⁶ Dostupné z http://eagri.cz/public/web/file/287854/Tepelna_cerpadla.pdf.

⁷ Ustanovení § 126 odst. 1 vodního zákona stanoví, že pokud se v tomto zákoně užívá pojem „vlastník“ nebo „nabyvatel“, rozumí se jím i ten, komu svědčí právo hospodaření. Pokud vlastník přenesl práva nebo povinnosti, jichž se příslušné ustanovení týká, na uživatele, hledí se na něj jako na vlastníka.

vyhlášky č. 104/1988 Sb., o hospodárném využívání výhradních ložisek, o povolování a ohlašování hornické činnosti a ohlašování činnosti prováděné hornickým způsobem, ve znění pozdějších předpisů, musí být ohlášena alespoň 8 dní předem příslušnému obvodnímu báňskému úřadu.

Z právní úpravy plyne, že průzkumný vrt není vodním dílem a k jeho provedení není potřebné žádné povolení. Organizace provádějící vrt musí pouze dodržet výše zmiňované informační povinnosti. Zákon však neukládá informační povinnost ve vztahu k vlastníkům okolních studní ani povinnost měřit vodní hladinu v okolních studnách před započatím vrtných prací (k tomu viz také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 7. 2006, č. j. 1 As 44/2005 – 123).

Prováděním hydrogeologických průzkumných vrtů může dojít k ovlivnění vodních poměrů v území; proto je třeba důsledně v těchto činnostech dbát právních předpisů. Mimo prováděcích a oznamovacích povinností podle zákona o geologických pracích je nutné upozornit na v připravované novele vodního zákona⁸ nově zaváděnou kompetenci vodoprávního úřadu v § 17 odst. 1 písm. i) k souhlasu *ke geologickým pracím spojeným se zásahem do pozemku, jejichž cílem je následné využití průzkumného díla na stavbu k jímání podzemní vody nebo pro vrty pro využívání energetického potenciálu podzemních vod.* Důvodem zavedení uvedeného souhlasu vodoprávního úřadu je podle důvodové zprávy⁹ k ustanovení § 17 odst. 1 písm. i) *návrh na doplnění § 17 vodního zákona o písmeno i) je veden snahou zabránit negativnímu ovlivnění vodních poměrů. Ustanovení reflektuje požadavky ombudsmana na řešení problematiky průzkumných vrtů a nedostatečného informování potenciálně dotčených subjektů, zejména oprávněných k odběru podzemních vod, při provádění této činnosti.*

Snahy veřejného ochránce práv regulovat provádění hydrogeologických průzkumných vrtů je dlouhodobá. K tomu důvodová zpráva k probíhající novele vodního zákona uvádí, že *dle konzultací s Kanceláří veřejného ochránce práv (2016) se na ombudsmanku stále častěji obrací osoby, které byly ovlivněny geologickými pracemi např. sousedů, které jim znehodnotily vlastní zdroje vody, aniž by měly samy možnost se provedení průzkumného vrtu bránit, popř. aniž bylo vodoprávním úřadem dopředu zvaženo, jakým způsobem může vrt zasáhnout do vodních poměrů.*

Hydrogeologický průzkumný vrt není principiálně vodním dílem; po jeho provedení však lze hydrogeologický průzkumný vrt změnit na jímací objekt, jak uvádí Nejvyšší správní soud ve shora citovaném rozsudku čj. 2 As 326/2016-33, podle něhož *právní úprava zároveň nevylučuje, aby byl průzkumný vrt, pokud je úspěšně nalezeno dostatečné množství vody, využit a přebudován na studnu. Průzkumný vrt proto může mít některé shodné technické parametry, jako má mít studna. Následné využití průzkumných vrtů je odůvodněno ekonomickými hledisky i snahou minimalizovat vrtné práce (obojí je vedeno snahou provádět vrtné práce v co nejmenším rozsahu). Přebudování vrtu na vodní dílo je podpořeno i zněním prováděcích předpisů. Dle přílohy 7 bodu 2.6 vyhlášky č. 369/2004 Sb., o projektování, provádění a vyhodnocování geologických prací, oznamování rizikových geofaktorů a o postupu při výpočtu zásob výhradních ložisek, ve znění pozdějších předpisů, má být u zprávy o řešení geologického úkolu s výpočtem zásob podzemních vod uveden „způsob likvidace nebo zajištění technických prací, popřípadě odkaz na jejich další využití“. Z uvedeného plyne, že právní vymezení vrtu následnou stavební úpravou na studnu nevylučuje. Je tudíž pochopitelná snaha dodržovat technické parametry vyžadované pro stavbu studny dle § 17 vyhlášky č. 590/2002 Sb., o technických požadavcích pro vodní díla, ve znění pozdějších předpisů.*

⁸ Viz <http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=8&T=45>.

⁹ Viz <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=133232>.

Pokud nedojde k úpravě hydrogeologického průzkumného vrtu na jímací objekt, je nutno jej odstranit (viz § 16 odst. 2 zákona o geologických pracích). Zásadní otázkou však je, jak postupovat při úpravě hydrogeologického průzkumného vrtu na jímací objekt, zejména jaká všechna povolení je třeba získat.

Mohou nastat v zásadě tři situace:

1. Provedení hydrogeologického průzkumného vrtu nebylo povolováno vodoprávním ani stavebním úřadem a nejedná se vlastním provedením hydrogeologického průzkumného vrtu o vodní dílo ani obecnou stavbu.

Pro úpravu hydrogeologického průzkumného vrtu na jímací objekt bude třeba si opatřit příslušná povolení, jako by se jednalo o novou stavbu vodního díla. Je však zároveň otázkou, zda bude taková stavba vodního díla nově umisťována, když už prakticky k jejímu umístění došlo.

Povolení umístění stavby (územní rozhodnutí) však zřejmě nezbytné, neboť stavební zákon žádnou výjimku pro tyto účely neobsahuje, a to buď samostatně v územním řízení, či ve společném územním a stavebním řízení s řízením o nakládání s vodami podle § 94j an. stavebního zákona (viz obdobně dodatečné povolení „černé“ stavby podle § 129 odst. 2 stavebního zákona¹⁰).

Pokud byl hydrogeologický průzkumný vrt již stavebním úřadem umístěn, je třeba získat pouze vodoprávní povolení – stavební a povolení k odběru podzemních vod.

2. Provedení hydrogeologického průzkumného vrtu nebylo povolováno vodoprávním ani stavebním úřadem, jedná se však vlastním provedením o vodní dílo.

V takové případě zahájí vodoprávní úřad řízení o odstranění stavby podle § 129 stavebního zákona a vyzve vlastníka vodního díla k podání žádosti o dodatečné stavební povolení (viz § 129 odst. 2 stavebního zákona). Současně bude nezbytné požádat vodoprávní úřad o povolení příslušného nakládání s vodami, tj. odběr podzemních vod.

3. Provedení hydrogeologického průzkumného vrtu bylo povoleno jako stavba podle stavebního zákona.

V tomto případě je nutné změnit účet jejího užívání rozhodnutím vodoprávního úřadu podle § 126 a § 127 stavebního zákona a získat, nejlépe ve společném řízení, povolení k nakládání s vodami.

Nezbytným podkladem pro takové rozhodnutí vodoprávního úřadu by mělo být souhlasné závazné stanovisko obecného stavebního úřadu (viz § 15 odst. 1 vodního zákona ve spojení s § 126 odst. 2 stavebního zákona).

Závěr

Problematika jímacích objektů a souvislostí jejich povolování, údržby, obnovy či zrušení je široká a poměrně komplikovaná. Výše uvedený příspěvek měl za cíl objasnit základní souvislosti, nikoliv celou problematiku. Některá témata nebyla záměrně vůbec zmíněna (např. náhrada případné škody), jiná byla s odkazem na dostupnou literaturu zjednodušena

¹⁰ Ustanovení § 129 odst. 2 stavebního zákona ve vztahu k dodatečnému povolení stavby stanoví, že *jde-li o stavbu vyžadující pouze územní rozhodnutí, žadatel předloží podklady předepsané k žádosti o územní rozhodnutí.*

(např. povolovací řízení); naopak byl věnován důraz na judikaturu českých soudů v této oblasti.

Zejména úřední aprobační provádění hydrogeologických průzkumných vrtů by měla být bez ohledu na nově do vodního zákona vkládaný souhlas vodoprávního úřadu dále diskutována, zejména ve vztahu k úpravě hydrogeologického průzkumného vrtu na jímací objekt podzemní vody a související možné dopady provedení hydrogeologického průzkumného vrtu na okolní zdroje podzemních vod a jejich možné ovlivnění.